

Per què l'anomenem treball cooperatiu quan en realitat es tracta de treball en grup?

Títol: Per què l'anomenem treball cooperatiu quan en realitat es tracta de treball en grup? **Target:** Educació primària i ESO. **Asignatura:** Treball cooperatiu a qualsevol matèria. **Autor:** Alejandro Peiró Panach, Arquitecto Técnico, Profesor de Tecnología en Educación Secundaria.

Quantes vegades hem desenvolupat una activitat en equips de treball cooperatiu a l'aula i hem detectat que només un o dos alumnes han fet tota la feina de l'equip? Per què em fa la sensació que alguns alumnes no trauen res de positiu d'aquestes activitats cooperatives?

La resposta a les dues preguntes és la mateixa i és ben senzilla: hem triat aquesta metodologia perquè el treball cooperatiu està en apogeu i ens el recomanen per tot arreu com a mitjà d'assoliment de l'aprenentatge que anomenem significatiu, però, a l'hora d'establir les pautes per al desenvolupament d'activitats cooperatives, caiem, sense adonar-nos, en la duta a terme d'una activitat en els grups "de tota la vida" en què la producció final és un conjunt d'activitats individuals gairebé independents les unes de les altres.

Llavors, quina diferència hi ha entre els grups tradicionals i els tan de moda grups cooperatius?

Doncs, principalment, la interacció i **interdependència positiva** entre els components del grup. Això vol dir que, l'èxit de cada membre de l'equip, dependrà de l'èxit dels demés, és a dir, ningú podrà assolir els seus objectius si la resta de participants no els assolixen també.

Altre aspecte que diferencia els equips d'aprenentatge cooperatiu dels agrupaments clàssics és la **responsabilitat individual** que ha d'assumir un alumne en els primers. Treballar en equip no pot significar que els integrants dilueixin la responsabilitat del seu propi aprenentatge en aquest. El grup cooperatiu és la plataforma que els facilitarà la construcció del seu aprenentatge, del qual són els únics responsables. Cal aprendre junts per poder actuar després individualment.

Una tercera diferència és que, mitjançant el mètode cooperatiu, les **habilitats cooperatives** són **directament ensenyades**, mentre que, amb els grups escolars tradicionals, no es produeixen les situacions necessàries per desenvolupar una participació cooperativa i, si es produeixen és, més aviat, de manera espontània.

També serà fonamental entre els companys una **relació d'igualtat**, és a dir, un lideratge compartit i un repartiment de tasques i responsabilitats. Aquest repartiment farà que tothom col·labori amb el mateix pes específic, encara que, com a moderadors, haurem de tractar d'ajustar les tasques a les necessitats i capacitats dels membres de l'equip. No cal dir que, fins ara, de la manera que acostumàvem a treballar, el lideratge era generalment nomenat i les responsabilitats no eren necessàriament repartides. Això feia que l'èxit de l'equip de vegades només depengués de la contribució d'un o alguns dels seus membres quan, com hem explicat amb anterioritat, per mitjà del treball cooperatiu aconseguim que tots contribueixin a l'èxit de l'equip. Un aspecte que contribuirà a aconseguir aquesta situació d'igualtat serà el repartiment de rols entre els membres de l'equip de manera que tots tinguin una responsabilitat dintre del grup. Aquests rols no seran fixos sinó que canviaran segons les característiques de l'activitat. Podran ser establerts pel professor o pels alumnes, encara que, en l'últim cas, és convenient que abans els haguem donat diferents opcions. Alguns exemples de rols són:

- Moderador
- Secretari
- Supervisor de l'ordre
- Animador i fomentador de la participació
- Vetllador per la cura dels materials
- Verificador de la correcció
- Verificador de la comprensió
- Mediator/a
- Portaveu
- Supervisor de la neteja
- Encarregat d'eines i material
- Redactor del diari
- Missatger

Altre factor que amplia la diferència entre les dues maneres de procedir és l'anàlisi de la situació de l'equip: els equips de treball cooperatiu **revisen el seu funcionament** mitjançant l'autoavaluació, la reflexió i el diàleg i es proposen objectius per millorar-lo, mentre que, a l'equip de treball tradicional, l'equip no revisa de manera sistemàtica el seu funcionament.

A la següent figura mostrem un exemple de graella d'avaluació individual dels membres del grup on, cada participant, qualificarà el seu paper dintre del conjunt així com el dels seus companys.

Membres de l'equip	Aprofita el temps i fa les tasques assignades pel grup durant la classe	Participa en les decisions del grup (dóna la seva opinió i proposa idees)	Explica als companys les coses que no entenen i els ajuda quan ho necessiten	Sap escoltar i respecta les opinions dels companys del grup	Compleix amb el seu rols, és a dir, fa bé les funcions que li han tocat en cada moment (moderador, secretari, redactor, lector,...)	Quan és necessari treballar a casa fa la feina encomanada pel grup
	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10
	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10
	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10
	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10
	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10	0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 6 - 7 - 8 - 9 - 10

Per afavorir la reflexió del grup serà convenient dissenyar un document que reculli els aspectes que considerem adients. A continuació mostrem amb un exemple com podria ser aquest document.

Nom de l'activitat:			
	Bé	Molt bé	Cal millorar
En general ha anat			
Realització de les tasques encomanades			
Aprofitament del temps			
Ajut entre nosaltres			
Actitud del grup			
Què hem fet bé?			
En quins aspectes podem millorar?			
	Sí	No	
Hem après durant l'activitat?			
	Qualificació del grup de l'1 al 10		

Quant al professorat, també intervinrà de manera diferent segons si es tracta de la realització d'una activitat o projecte amb equips cooperatius o si es treballa amb els típics grups. En el segon cas, el professor no segueix (o segueix de manera ocasional) el desenvolupament del treball en equip (que es duu a terme, normalment, fora de la classe) mentre que, amb el mètode modern, **l'observació i el feedback entre el professor i els equips** serà fonamental. Hem d'ajudar-los a detectar els problemes que travessa l'equip, introduir estratègies per resoldre els conflictes interns o vetllar per la motivació del grup. A més, sigui necessari, intercalarem entre els diferents treballs dinàmiques que contribueixin a millorar alguns dels aspectes base del treball cooperatiu com ara la cohesió del grup o la confiança. També haurem d'intervenir quan detectem que un membre del grup és exclòs del funcionament de l'equip o quan un alumne assumeixi la feina d'altre.

Per tot el que hem comentat anteriorment, esdevindrà necessari, quan ens disposem a utilitzar aquesta metodologia, que projectem, per treballar els continguts de les nostres matèries, activitats on s'assoleixi entre els alumnes un determinat grau de cooperació considerant tots els aspectes analitzats. D'aquesta manera es podrà arribar a la interdependència positiva de la qual parlàvem al començament. Com a docents, haurem de procurar fer entendre als alumnes que tots han de remar en el mateix sentit. ●

Bibliografia

PUJOLÀS, P. (2003). *Aprender juntos alumnos diferentes. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Eumo editorial. Barcelona.

RUÉ, J. (1991). *El treball cooperatiu. L'organització social de l'ensenyament i l'aprenentatge*. Editorial Barcanova, S.A. Barcelona.